ASOS JOURNAL

The Journal of Academic Social Science

Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Yıl: 9, Sayı: 121, Ekim 2021, s. 212-220

ISSN: 2148-2489 Doi Number: <http://dx.doi.org/10.29228/ASOS.52413>

Yayın Geliş Tarihi / Article Arrival Date
21.08.2021

Yayınlanma Tarihi / The Publication Date
29.10.2021

Öğr. Gör. Dr. Eren BOLAT

Hitit Üniversitesi, Yabancı Diller Yüksekokulu
ernbltlit@gmail.com

VİKTORYA DÖNEMİNDE MODERN BİR ŞAİR: THOMAS HARDY VE ŞİİRİ ÜZERİNE

Öz

Bu çalışma Viktorya dönemi yazar ve şairi Thomas Hardy'nin şiir anlayışını, romancı kişiliğinden ziyade şair kimliğini ve şiirlerinde kendine has tarzını nasıl yarattığını incelemeyi amaçlamıştır. Çoğu eleştirmen tarafında modern bir şair olarak kabul edilen Hardy kendi dönemindeki yazar ve şairlerden kullandığı modern üslup ve tarz ile farklılaşmaktadır. Hardy her ne kadar düz yazı ve roman türünde büyük ses getiren bir şair olsa da onun en büyük tutkusu kendini çok daha rahat ifade edebildiği şiir türüdür. Şiirlerinde döneminin karakteristik özelliklerinden çok modern öğeler ve üslup kullandığı için de modern şiirin öncülerinden biri olarak kabul edilir. Hardy'nin şiirlerine baktığımızda lirikalitenin ön planda olduğu karamsar ve kasvetli bir tonda oluşturulmuş şiirler görürüz. Ele aldığı konuları ise fragmentasyon yöntemiyle aktaran Hardy şiirlerinde yaratmış olduğu belirsizlik ile okuyucunun zihninde farklı manalar yaratmayı başaramıştır. Bu çalışma Hardy'nin romancı kimliğinin dışında şiir alanında neler yaptığını ve kendi özgün tarzıyla nasıl modern şiirler oluşturduğunu incelemeyi amaçlamaktadır.

Anahtar kelimeler: Thomas Hardy, Şiir, Viktorya Dönemi, Modernizm

A MODERN POET IN THE VICTORIAN PERIOD: ON THOMAS HARDY AND HIS POETRY

Abstract

This study aims to examine Victorian writer and poet Thomas Hardy's understanding of poetry and how he creates his poetic identity through his unique style in his poems. Considered as a modern poet by most critics, Hardy diverges from the writers and poets of his time with the modern style and form he used. Although Hardy is a poet who made a great impression in the genre of prose and novel, his greatest passion is the poetry through which he can express himself in a more unconventional way. He is considered as one of the pioneers of modern poetry because he uses modern elements and style rather than the characteristic features of Victorian period. When we analyze Hardy's poems, we see poems composed in a pessimistic and gloomy tone where lyricism is at the forefront. Employing the subjects with fragmentation method, Hardy is able to create confusion in the mind of the reader with the ambiguity in his poems. This study aims to examine what Hardy has done in the field of poetry apart from his novelist identity and how he has created modern poems with his own unique style.

Keywords: Thomas Hardy, Poetry, Victorian Era, Modernism

GİRİŞ

19. yüzyılın seçkin şair ve romancılarından biri olan Thomas Hardy, 1840 yılında doğmuş ve hayatı 20. yüzyılın ilk yarısında nihayete ermiştir. Hardy, Viktorya dönemi şair ve romancısı olarak bilinmesine rağmen, eserlerinde sadece döneminin karakteristik özelliklerini değil aynı zamanda 20. yüzyıla ait dönem özelliklerini de yansıtmaktadır. Bu nedenle çalışmalarında modern unsurlar görmektedir. Hardy eserlerinde yarattığı bu tarz sayesinde kendi döneminin ötesindeki dönemlerde de ses getiren bir şair olmuştur. Bu başarıyı sağlamasındaki en büyük etken ise Hardy'nin her zaman daha iyisi için çaba göstermeyi amaçlayan bir şair olmasıdır. *Tenebris II* adlı eserinde Hardy'nin kendine has bakış açısını net bir şekilde görmektedir. Hardy, "Daha İyiye giden bir yol varsa, bunun en kötünün kapsamlı bir incelenmesini gerektirdiğine inanan ve hazzın çarpıklık, gelenek ve korku tarafından engellenen hassas bir büyüme olduğunu" (Harvey, 2003, s. 42) düşünen bir şairdir. Hardy'nin kendine özgü tarzına ve Viktorya dönemi şairi olmasına rağmen eserlerinde kullandığı öğelere yoğunlaşarak, bu makalede modern bir şair olarak Hardy'nin eserlerini inceleyeceğim.

Öncelikle şunu belirtmek gerekir ki Hardy popüler bir romancı olarak bilinse de döneminin dikkate değer bir şairidir ve şiir üzerine yapmış olduğu çalışmaları bunu kanıtlamaktadır. Hardy, yaşamı boyunca, 1898-1928 yılları arasında, sekiz cilt şiir yazıp yaklaşık bin şiir yayınlamıştır. Düşünsel olarak eserlerinde natüralist bir bakış açısına sahip olan Hardy, insanları kaderin ve hatta modern hayatla beraber daha da sistematik hale gelen kanunların bir nevi kurbanı olarak görmektedir. Hardy'nin natüralist bir anlayışa sahip olmasının altında Charles Darwin'in etkisi olduğu da söylenebilir. Özellikle şiir türünde vermiş olduğu eserlerde ise Robert Browning'e olan hayranlığından kaynaklanan lirik hava ve farklı sözdizimini görmektedir.

Şiir alanında sayısız eser veren Hardy esas olarak lirik şiirleriyle ünlüdür ve birçok okuyucu onun lirik eserlerine ilgi göstermiştir. Okuyucu üzerinde büyük etki uyandıran

Hardy'nin şiirleri aynı zamanda Robert Frost ve Donald Hall gibi tanınır şairler üzerinde de büyük bir etki yaratmıştır. Hardy'nin şiirlerine bakıldığında modern bir tarz oluşturduğu görülmektedir ve hatta geleneksel unsurları modern stiller ile birleştirmeyi başardığı göze çarpmaktadır. Onun şiirlerinde ilk fark edilen unsur kıtaları oluşturma şekli ve şiirlerinde yansıttığı yenilikçi tondur. Hardy'nin şiirlerinde yenilikçi olan sadece oluşturmuş olduğu form ve tarz değil aynı zamanda bahsettiği konulardır. Hardy içinde bulunduğu dönemin güçlü bir şekilde bağlı olduğu tanrı inancını ve tanrıya bakış açısını da şiirlerinde kendi has üslubu ile almıştır. Hardy'ye göre “idealler veya emirlerin doğaüstü bir hiyerarşisi yoktur ve fiziksel dünyada bir şeyi yapmanın doğru, bir başkasını yapmanın yanlış olduğunu söyleyen veya şeyler veya insanlar arasında herhangi bir göreceli değer belirleyen herhangi bir yasa yoktur” (Miller, 1970, s. 13). Yani, Hardy için insanların güçlü bir şekilde inandığı tanrısal emirler yoktur ve her şey olması gerektiği gibi olacaktır. Hardy'nin bu düşüncesi karakterlerini kendi iradeleri ile hareket edemeyen pasif bireyler olarak resmetmesine neden olmuştur. Viktorya döneminde bağışlayıcı ve müşfik bir tanrı imgesi varken, Hardy'nin, şiirlerinde tanrıya ve tanrının insanlara olan tavrına alaycı ve karamsar bir şekilde yaklaştığını görmekteyiz ki onun çoğu romanında da kader konusunu ve insanın yazgısını farklı şekilde ele aldığını bilmekteyiz. Yine Hardy'nin içinde bulunduğu dönemin yazarlarından ve romantik şairlerden ayrıldığı nokta doğaya bakış açısı ve eserlerinde ele alma şeklidir. Hardy doğa tasviri yaparken asla romantik/duygusal bir bakış açısıyla yaklaşmamıştır. Bunun aksine Hardy'nin yarattığı doğa imgesi gayet karamsar ve sert bir imaja sahiptir. Bu yaklaşımı da onun eserlerine yoğun bir pesimist hava katmaktadır. Zira modernleşen dünyada “endüstrileşmenin, kentleşmenin, mekanik bir yaşam tarzının doğa karşısında gittikçe daha fazla söz sahibi olduğu” görülür (Karaca Küçük, 2020, s.157). Hardy'nin oluşturduğu dünyada “acı çekmek insan için kesindir. Tanrı'nın yerine İçkin İrade vardır ve bu düşüncesiz güç, ölecek kadar şanslı olana kadar bir adama acı çektireceğinden emindir” (Miller, 1970, s. 13).

THOMAS HARDY VE ŞİİR ANLAYIŞI

Hardy ünlü bir romancı olarak görülmesine rağmen, “şiiri edebi türlerin en önemlisi olarak düşündüğü gibi, her şeyden önce kendini bir şair olarak görüyordu” (Shires, 2004, s. 255). Şiir için büyük bir tutkusu ve önceliği olsa da aynı zamanda yaşamını idame ettirmek için nesir yazmak zorunda olduğunu da biliyordu. Böyle düşünmesinin temel nedeni ise on dokuzuncu yüzyıldaki okuyucuların ağırlıklı olarak roman ve düz yazı türünde üretilen eserleri tercih etmesidir. Döneminin şartlarının farkında olan Hardy, her şeye rağmen, şiirin, duygularını dile getirmesi için bir araç olduğunu düşündüğünden, şiir türünde eserler vermeyi bırakmamıştır. Hardy'nin bu tutkusunun altında yatan en mühim sebep ise roman türünde vermiş olduğu eserlerinde kendini yeterince özgür hissedememesinin yaratmış olduğu duygudan şiir ile kurtuluyor olmasıdır. Hardy şiir türünü her zaman öncelemiştir çünkü şiir yazarken romanlarda olduğu gibi belli bir kalıba sıkışmak ya da realist bir şekilde yazmak zorunda kalmamıştır. Bu yüzden ki şiirlerinde hayalinde kurmuş olduğu birçok karaktere yer verebilmiştir.

Her ne kadar şiir çoğu zaman Hardy için bir öncelik olsa da bu, Hardy'nin harika romanlar yazmadığı anlamına gelmemektedir. Aksine, Hardy okuyucular arasında çok popüler hale gelen olağanüstü kurgular yaratma yeteneğine ve zekâsına sahiptir. Ses getiren eserlerinin popüleritesi nedeniyle şiiri arka planda kalmıştır. Bu konuda James Granville Southworth şöyle diyor: “Thomas Hardy'nin şiirinde okuyucu hiç eksik olmadı; ama yine de onun romanlarına aşına olan okuyucu için büyük ölçüde bilinmezliğini koruyor” (Southworth, 1947, s. 3). Yani

Hardy şiirinde aynı popülerliği yakalayamamıştır. Şiirlerinde roman alanında yakaladığı ilgi ve beğeniyi bulamamasının en önemli nedeni on dokuzuncu yüzyıl Viktorya döneminde roman türünün çok öne çıkması ve edebi anlamda okuyucular tarafından daha fazla tercih edilmesidir.

Hardy'nin edebiyat kariyerindeki dönüm noktası, başta *Jude the Obscure* olmak üzere romanlarının yayımlanmasından sonra karşılaştığı ciddi eleştirilerdir. Dönemin eleştirmenleri onun eserlerini hayâsızlık olarak değerlendirdi ve eserleri “eleştirmenler tarafından ahlaksız olduğu düşüncesiyle saldırıya uğradı, ödünç veren kütüphaneler tarafından reddedildi, kilise tarafından kınandı ve bir Anglikan piskoposu tarafından yakıldı” (Bradbury, 1991, s. 33). Hardy tüm eleştirileri görmezden gelmeye çalışsa da romanları yüzünden yaşadığı bu baskı onu ve edebiyatını etkilemiştir. Eugene Williamson'ın açıklamaları, Hardy'nin sert eleştirilerden nasıl etkilendiğini göstermektedir.

Thomas Hardy'nin otobiyografisinde, eleştirmenlerin söylediklerine çok az dikkat ettiği yönündeki iddialarına hiç kimse inanmamıştır. Gerçekten de, Hardy'nin eleştiriye, özellikle de olumsuz eleştirilere karşı aşırı duyarlılığı kadar kitapta daha iyi tasdik edilen ve bilim insanları tarafından daha geniş çapta üzerinde anlaşılmaya varılan pek az kişisel özellik vardır. Sık sık nezaketsizce eleştiri alması yadsınamaz görünüyör; neredeyse her zaman kendini ve yazılarını koruduğu çok açıktır. Bir klasik statüsünü kazandıktan çok sonra, sert eleştirileri unutamıyor gibiydi. (Williamson, 1985, s. 348)

Hardy kendisine yöneltilen bu eleştirilerden ciddi ölçüde sıkılmıştı ve şiir kariyeri romanlarından çok daha önceye dayandığı için eleştirmenlerin eleştirilerinde haksızlık yaptığını ve kendisine adaletli yaklaşmadıklarını düşünüyordu. Hardy bu şekilde düşünüyordu çünkü önemli romanlar verdiğinde uzun yıllardır hali hazırda şiirle uğraşıyordu. Her ne pahasına olursa olsun, Hardy ölümüne dek şiirlerini yazmaya devam etti. Kendini en rahat ve huzurlu hissettiği biçim olan şiir türüne yoğunlaştı. Bu sayede de en iyi eserlerinden bazılarını bu dönemde oluşturmuş oldu.

Tüm eleştirilere rağmen Hardy, 1926'da *The Collected Poems* adlı eserini yayınladı. Bu koleksiyon, farklı temalara sahip yaklaşık dokuz yüz şiirden ve sekiz bölümden oluşmaktadır. Bu bölümlerden bazılarının adı şu şekildedir: *Wessex Poems and Other Verses* (1898), *Poems of the Past and Present* (1902), *Time's Laughingstocks and Other Verses* (1909), *Satires of Circumstances Lyrics and Reveries* (1914). Tüm bu ciltlerde Hardy çok çeşitli konulara yer vermiştir. Örneğin şiirlerinden biri, "ilk karısı Emma'nın ölümünden hemen sonra yazıp yayınladığı yirmi bir dizilik bir ağıtı" içermektedir (Morgan, 1974, s. 496). *Wessex Poems* adlı bölüm “tarih, aşk, dini inancın kaybı, yaşlanma, yas gibi çeşitli konuları içeren düzensiz bir cilttir” (Harvey, 2003, s. 40). Hardy, *Poems of the Past and Present*'in "çok farklı ruh halleri ve koşullarda ve çeşitli tarihlerde yazılmış bir dizi duygu ve fanteziden oluştuğunu" belirtmektedir (Hardy, 1926, s. 75). Bu detay da “*Poems of the Past and the Present*'ta yazmış olduğu önsözde, hazırlamış olduğu volümde bir birlik ve bütünlükten ziyade çeşitlilik yaratma konusuna dair yaptığı vurguyu” (Ousby, 1979, s. 52) desteklemektedir.

Şiirlerinde çeşitli ve birbirinden farklı konulara yer veren Hardy'nin eserlerinde aynı zamanda içinde bulunduğu dönemdeki kadınların genel durumunu ve kadınlara nasıl bakıldığını da görüyoruz. Hardy'nin eserlerinde farklı bir kadın algısı yaratması ve aynı zamanda kadınların çeşitli açılardan tasvir edilmesi dikkat çeken diğer bir unsurdur. Viktorya döneminde kadınların maruz kaldığı ikincil pozisyon ve önemsizlik durumu Hardy'nin şiirlerinde yer vermiş olduğu konulardan biridir. Hardy özellikle erkeklerin kadınlara karşı hayattayken ilgisiz ve

kayıtsız kaldıklarını ve onların değerlerini ancak ölümlerinden sonra anladıklarını vurgulamaktadır. Mesela, *In The Moonlight* adlı şiirinde Hardy, karısına hayatı boyunca çok kayıtsız kalan bir adamı ve karısının ölümünden sonra onun yakmış olduğu ağtını tasvir etmektedir. Her ne kadar on dokuzuncu yüzyılda kadınların ıstırapı yaygın bir tema olsa da, Hardy bu temadan farklı olarak bir erkeğin eşini kaybetmesi üzerine yaşamış olduğu acıya yüksek bir üslupla değinir ve şiire modern bir hava vererek adamın yaşadığı mutsuzluğu ve acıyı yansıtır. Aşağıdaki satırlarda adamın yaşamış olduğu acıyı Hardy'nin etkili bir biçimde yansıttığını görmekteyiz.

Neden, aptal, görmeyi tercih ettiğim şey bu

Orada yaşayan tüm herkesten daha fazla;

Ama ne yazık ki benim için böyle bir sevinç yok!

Ah - o senin sevdiğin biriydi, şüphesiz,

İyi ve kötüyle, yağmur ve havayla,

Ve o geçip gittiğinde, bütün güneşin mi söndü?

Hayır: o sevmediğim kadındı. (Hardy, 1926, s. 398)

Hardy, *The Rambler* adlı şiirinde ise eski günleri anımsar, bunun üzerine cehaletinden ve bunları fark etmemiş olmasından dolayı yas tutar. Hardy'nin bu şiiri geçmiş ve şimdi arasında bağ kurduğunu açık bir şekilde göstermektedir. İçinde bulunduğu anın keyfini çıkarıp mutlu olmaktansa geçmişe dair düşünceleri ve pişmanlıkları onun içinde bulunduğu anda mutlu olmasını engellemektedir. Diğer taraftan ise bir uyanma, farkına varma, etrafını anlamlandırma duygusu ve bilincinin geç de olsa gerçekleştiğini anlıyoruz.

Etraftaki tepeleri görmüyorum,

Çalılıklarda hiç renk yok;

Çimenli toprağı fark etmiyorum.

Ve orada takımyıldızı papatyalar.

Çevremde duyduğum sesler,

Gördüğüm çehreler, anlamlar, şekiller,

Uzaktakiler yakinken özlenir mi,

Ve şimdi çok geç olsa da hepsinin farkına varıyorum. (Hardy, 1926, s. 252)

Bahsedilen şiirlerde Hardy'nin kaybettiği şeylerin farkına vardığını ve öncesine kıyasla etrafındaki her şeyi daha farklı anlamlandırıdığını görmekteyiz. Hardy'nin satırlarında sahipken farkına varılmayan güzelliklerin çok geç fark edilmiş olmasına dair duyulan pişmanlığı görüyoruz. Yine benzer bir konuya değindiği diğer bir şiiri *The Faded Face*'te sevgilisinin güzelliğini nasıl fark edemediğine ve onu ne kadar sevdiğine dikkat çekiyor. Hardy'nin şiirinde yer verdiği detaylara baktığımızda eşi Emma ile olan ilişkisinin bir yansıması olduğunun farkına varıyoruz. Hardy'nin bahsedilen şiirde büyük bir pişmanlıktan bahsettiğini anlıyoruz ve bu pişmanlığı eşi Emma'yı kaybedene kadar onun kıymetini anlayamamasından kaynaklanmaktadır.

Hardy'nin şiirlerini incelediğimizde tek bir konuya tek bir bakış açısıyla odaklanmaktan ziyade farklı kavramlara farklı şekillerde değindiğini görmekteyiz. Hardy üzerine önemli çalışmaları olan Ernest Brennecke, Hardy'nin şiirlerinde yarattığı çeşitliliğe ve kavramlara şu şekilde değiniyor: Hardy “Şans ve Zaman, Koşullar, Kader, Doğa, Takdir, Nemesis ve İrade kavramları aracılığıyla metafizik idealizmle renklendirilmiş tutarlı bir dünya görüşü geliştirmiştir” (Brennecke, 1924, s. 49). Hardy'nin şiirlerini detaylı bir şekilde ele aldığımızda, “mümkün olan her türlü aldatmaya, kaçınılmaz aşk kaybına, zamanın yıkıcılığına, doğanın amansız kayıtsızlığına, insanın acımasızlığına ve geçmişin geri dönüşü olmayan geçmişliğine” tanık oluyoruz (Hynes, 1961, s. 4). Bu da onun şiirlerine biraz karamsar bir hava katmaktadır. Samuel Hynes, Hardy'nin şiirini şöyle yorumluyor:

Çağdaşları gibi, Hardy de kişisel ihtiyaçlarına uygun şiirsel bir diksiyon bulmaya girişti. Diğerlerinin yaptığı gibi, dilin geniş kaynaklarından yararlandı: yaygın konuşmanın deyimleri; özel grupların mimari terimlerinin kelime dağarcığı, örneğin; arkaizmler; yeni veya nadir anlamlarda eski kelimeler; bölgeselcilik; ve türetilmiş kelimeler ve bileşikler. (Hynes, 1961, s. 90)

Amerikalı şair Terri Witek, Thomas Hardy'nin “şiirsel evreninin ritmik ilkesinin çoğu yazar tarafından gözlemlenen tekrar olduğunu” da ileri sürer (Witek, 1990, s. 119). Bu bağlamda Hardy'nin şiirleri geleneksel şairlerden biraz farklılaşmaktadır. Bunun en önemli nedenlerinden biri, Hardy'nin şiirlerinde kullandığı dil olabilir. Hardy kullanmış olduğu dil ve üslup sayesinde şiirlerine modern bir ahenk kazandırmaktadır. İçinde bulunduğu dönemin geleneksel normlarını kırmayı başaran Hardy'nin üslubu da dönemin eleştirmenleri ve okuyucuları tarafından tuhaf karşılanmaktadır. Onun üslubu için “müziksiz ve çoğu zaman sert olduğu ve bu sertliğin lirik akışkanlığı yenmek ve dizinin hareketini yavaşlatmak için sözdizimi, ses ve diksiyon manipölasyonunun bir işlevi olduğu söylenebilir. Düzensiz, genellikle belirsiz tempo” (Hynes, 1961, s. 60). Şiirlerinde yaratmış olduğu kendine has üslubu ve tarzı onun “şiirlerine garip, durgun ve çoğu zaman gramerden uzak bir görünüm” vermektedir (Hynes, 1961, s. 57). Hardy “ayrık ve özlü sözdizimi, kısaltılmış kıtalar ve geleneksel biçim ve kafiye düzeniyle çelişen olumsuz tonu” (Cobb, 2013) sayesinde gelenekçi Viktorya dönemi şiirinin aksine modern bir üslup geliştirmiştir. “Hardy'nin şiirinin modernliği, son derece muğlak bir dilde, doğa ve toplumla ilgili geleneksel tutumlara ve hiyerarşilere bir direnişte, lirik geleneklerin dönüştürülmesinde ve olumsuzluk yoluyla meydan okuyan bir başarı elde etme olasılığı üzerindeki ısrarda kendini gösterir” (Riquelme, 1999, s. 204).

Hardy kendine özgü şiirlerinde kadın figürlerine de yer vermektedir. Genellikle düşmüş, özellikle kırsal kesimde yaşayan kadın profili Hardy'nin şiirlerinde öne çıkmaktadır. Hardy'nin yaratmış olduğu kadının yolculuğu kırsal kesimden büyük kentlere doğru seyretmektedir. Ekler “Pre- Oedipal Lucy Snowe: Enemyle Gelen Kadın Hürriyeti” adlı makalesinde on dokuzuncu yüzyılda kadının öz güveninin artmasında ve kadının giderek toplumun aktif bir unsuru haline gelmesinde dönemin değişen dinamiklerinin etkisi olduğunu öne sürer (Ekler, 2015, s. 79). Bu tarz bir kadın profili resmederek Hardy aslında on dokuzuncu yüzyılın genel durumuna ayna tutmaktadır ve bunu yaparken de dönemin gelenekçi anlatım biçiminden uzaklaşarak farklı bir tarz yaratmaktadır. *The Ruined Maid* adlı şiirinde Hardy önceki satırlarda bahsedilen formda bir kadın karakter yaratmıştır ve Amelia ile ilgili dizeler tam anlamıyla Hardy'nin oluşturmak istediği kadın profilini yansıtmaktadır. Hardy bu şiirinde de geçmiş ve şimdi arasında bir köprü kurup şiirdeki karakterlerin karşılaştırma yapmasını sağlamıştır. Her ne kadar satirik ve ironik bir tarzda yazılmış olsa da Hardy şiirinde Viktorya döneminde kadının maruz kaldığı cinsel

sömürüyü vurgulamaktadır. Amelia yeni hayatında öncekine göre daha rahat ve lüks içinde yaşamaktadır fakat tüm sahip olduklarını elde etmesi için de bir bedel ödemesi gerekmiştir. Hardy bu şiiriyle Viktorya döneminde kadınların belli oranda özgürlük elde edebilmesi için bedenlerini kullanmasını ve erkeklerle bağlı bir yaşam sürmesini hicivli bir dil ile eleştirmektedir. On dokuzuncu yüzyılda her ne kadar toplumun değişen dinamikleri Viktoryan kadınına belli derecede öz güven sağlasa da kadının özgürleşmesi yine de kadının belirli olumsuz durumlara maruz kalmasıyla gerçekleşmiştir.

İngiliz eleştirmen ve yazar Lytton Strachey, Hardy'nin şiirlerinde nasıl bir atmosfer yarattığına dikkat çekiyor. Hardy on dokuzuncu yüzyılın bazı geleneksel özelliklerini taşımakla birlikte, meselelere yaklaşımı şiirlerine modern bir hava katmaktadır. Bu yüzden Hardy'nin Viktorya döneminin son büyük şairi ve yirminci yüzyılın ilk modern şairi olduğu söylenebilir. Strachey'e göre:

Hardy konuşur; o şarkı söylemez. Daha doğrusu, o modern erkek ve kadınların yaptığı gibi, zihninde olanı tam olarak kelimelere dökmeyi zor bulan modern bir erkek ya da kadının sakin sesiyle konuşuyor. Hardy kendine özgü tarzıyla (tuhaf) bir arayış içindedir; ama onu kendimize bu kadar yaklaştıran da işte bu garipliktir. [...] Daha cilalı şiirlerimizin hassas kesinliklerinden sonra bu tür belirsizlikler ve ifadesizlikler ne büyük bir rahatlamadır. (Strachey, 2016, s. 89)

Hardy, döneminin geleneklerinden sıyrılıp kendi üslubunu yarattığı için modern bir şair olarak kabul edilebilir, bu da onu çağdaş bir şair yapar. I. A. Richards'a göre çağdaş şiir "geçmişte aynı tarzda veya şairlerde ortaya çıkmayan ihtiyaçlara, dürtülere, tutumlara karşılık gelmeli ve eleştiri de çağdaş durumu dikkate almalıdır (aktaran Hynes, 1980, s. 46). Bu tanımlamayı dikkate aldığımızda, Hardy'nin çağdaş bir şair olduğu söylenebilir, çünkü onun şiirlerinde geçmiş ve bugünün birleşimini görürüz. Üstelik bunu kendine has bir üslupla yapar. Örneğin *The Self-Unseeing*'i incelediğimizde çağdaş unsurları net bir şekilde görüyoruz. Geçmiş ve şimdi arasındaki bağlantıyı bu şiirinde de yansıtan Hardy yine kendine has tarzıyla bedbin bir havayla şiirine başlıyor. Samuel Hynes bu şiire dair düşüncelerini ve şiiri okurken hissettiği duygularını net bir şekilde ifade eder. Özellikle Hardy'nin şiirinde kullandığı ironi ve yetkin anlatım Hynes'i çok etkiler.

Bu küçük şiirde iki şey beni çok etkiledi: birincisi, sesin kutlama niteliğinde olması, ... ve ikincisi, hatırlanan olayın bir tür mevcut varoluşunun olması. Hardy, kutsanmış sahne gerçekleştiğinde, katılımcıların onun görkeminden habersiz olduklarını ve ancak şimdi, geçmiş olduğunda, hatırlayan kişinin onun parıltısını algılayabileceğini söylüyor. Bu tipik bir Hardyan ironisidir ve diğer şiirlerinin çoğu da aynı şekilde inşa edilmiştir: Mutluluk ve umutla dolu bir geçmiş ve bu mutluluğun kalıcılığını reddeden bir şimdi vardır. (Hynes, 1980, s. 47)

Geçmiş ve şimdi arasında duygusal olarak keskin geçişler yapan Hardy, mutluluğun sonsuz olmadığına aksine sadece anlık ve geçici mutlulukların olabileceğine dair görüşünü yansıtmaktadır. Bu da aslında mutlu bir ana sevinmenin de gereksiz olacağı fikrini sezdirmektedir. Eğer mutluluk sürekli değilse ya da sadece anlık bir hissiyat ise içinde bulunulan andan mutluluk duymak da birey için zorlaşmaktadır. Geçmişin ya da içinde bulunulan anın keyfini çıkarabilme fikrine sahip olan Hardy'nin çoğu eserinde karamsar bir hava olmasının altında yatan neden de bu şekilde bir düşünceye sahip olmasıdır.

SONUÇ

Sonuç olarak, Thomas Hardy'nin bir Viktorya dönemi romancısı ve şairi olmasına rağmen, kullandığı dil ve farklı üslubunun onun şiirini modern kıldığı söylenebilir. Bununla birlikte Hardy'nin şiirlerinde kullandığı edebi yelpazesi oldukça geniştir. Kimi şiirlerini balat formatında yazarken bir başka şiirinde hiciv tarzının ön plana çıktığını görmekteyiz. Bir ayağı Viktorya döneminde diğeri ise modern çağdadır, yani aslında, Hardy bir geçiş şairidir. Döneminin ve kendinden önceki Romantik dönemin özelliklerini taşıyan Hardy'nin kullandığı dil ve anlam bakımından yaratmış olduğu müphemiyet modern şiirin temel özellikleri arasında yer almaktadır. Fakat özellikle belirtilmelidir ki Hardy hem Viktoryan hem de Romantik şairlerden ayrı bir yerde, “kendine ait bir odada” durmaktadır. Hardy Viktorya döneminin gelenekçi üslubundan uzaklaşarak ironik bir tarzda oluşturduğu şiirlerinde yaratmış olduğu belirsizlikle aynı zamanda okuyucunun zihninde çok anlamlı bir atmosfer oluşmasını sağlamıştır ki bu da modern şiirin önemli özelliklerinden biridir. Diğer bir ifadeyle, Hardy Viktorya dönemi şiirlerinin çoğunda karşılaşılan bütünsellikten uzaklaşarak şiirlerini fragmentasyon temelli oluşturmuştur. Bu sayede de şiirlerinde dil açısından bir uyumsuzluk ve semantik bir karasızlık görülmektedir. Kendine özgü bu tarzı Hardy'nin şiirlerine septik bir hava katmış ve modern şiirin özelliklerini kullanmaya meyyal olduğunu göstermiştir. Bu yüzden, kendine has tarzı ile döneminin ötesine geçen Hardy'nin İngiliz şiirinde modern şiirin öncüsü olduğu söylenebilir. Hardy'yi mümtaz bir şair yapan şey belki de yol ayrımında daha az yürünmüş olan yolu tercih etmiş olmasıdır.

KAYNAKÇA

- Banerjee, A. (2000). *An Historical Evaluation of Thomas Hardy's Poetry*. Lewiston, N.Y: Edwin Mellen.
- Bradbury, M. & McFarlane, J. W. (1991). *Modernism: A Guide to European Literature 1890-1930*. London: Penguin.
- Brennecke, E. (1924). *Thomas Hardy's Universe: A Study of a Poet's Mind*. Boston: Small Maynard and Company.
- Butler, L. S. J. (1986). *Studying Thomas Hardy*. Harlow: Longman.
- Cobb, D. (2013, December 5). *Thomas Hardy. The Modernist Experiment*. <https://thomodernistexperiment.wordpress.com/extended-analyses/thomas-hardy/>.
- Dolin, T. & Widdowson, P. (2004). *Thomas Hardy and Contemporary Literary Studies*. New York: Palgrave Macmillan.
- Ekler, Onur. "Pre-Oedipal Lucy Snowe: Isis Unbound Over Castrated Male Body." *Electronic International Journal of Education, Arts, and Science (EIJEAS)* 1.1 (2015). p.77-84
- Fletcher, J. (1920). Thomas Hardy's Poetry. *Poetry*, 16(1), 43-49.
- Gibson, J. (1996). *Thomas Hardy: A literary life*. New York: St. Martin's Press.
- Hardy, T. (1926). *Collected Poems of Thomas Hardy*, New York: Macmillan.
- Hardy, B. N. (2000). *Thomas Hardy: Imagining imagination: Hardy's poetry and fiction*. London: Athlone Press.

- Harvey, G. (2003). *The Complete Critical Guide To Thomas Hardy*. New York, N.Y: Routledge.
- Hynes, S. L. (1961). *The pattern of Hardy's poetry*. Chapel Hill: University of North Carolina press.
- (1980). The Hardy Tradition in Modern English Poetry. *The Sewanee Review*, 88(1), 33-51.
- Karaca Küçük, Ş. (2020). Katherine Mansfield'in Çocuksu Ama Çok Doğal Bir Şey ve Mustafa Kutlu'nun 5402 Adlı Hikâyalarında Pastoral Kaçışın İmkânsızlığı. *Yeni Türk Edebiyatı Araştırmaları*, 12 (23), 153-170.
- Miller, J. H. (1970). *Thomas Hardy, Distance and Desire*. Cambridge, Mass: Belknap Press of Harvard University Press.
- Morgan, W. (1974). Form, Tradition, and Consolation in Hardy's "Poems of 1912-13". *PMLA*, 89(3), 496-505. doi:10.2307/461585
- Ousby, I. (1979). Past and Present in Hardy's "Poems of Pilgrimage". *Victorian Poetry*, 17(1/2), 51-64.
- Riquelme, J. (1999). The modernity of Thomas Hardy's poetry: Hardy among the Modernists. In D. Kramer (Ed.), *The Cambridge Companion to Thomas Hardy* (Cambridge Companions to Literature, pp. 204-223). Cambridge: Cambridge University Press. doi:10.1017/CCOL0521562023.012
- Shires, L. (1999). The Radical Aesthetic of Tess of the d'Urbervilles. In D. Kramer (Ed.), *The Cambridge Companion to Thomas Hardy* (Cambridge Companions to Literature, pp. 145-163). Cambridge: Cambridge University Press. doi:10.1017/CCOL0521562023.009.
- (2004). Hardy and nineteenth-century poetry and poetics. 255-278.
- Simpson, P. (1979). Hardy's "The Self-Unseeing" and the Romantic Problem of Consciousness. *Victorian Poetry*, 17(1/2), 45-50.
- Smith, R. (1924). The Philosophy in Thomas Hardy's Poetry. *The North American Review*, 220(825), 330-340.
- Southworth, J. G. (1947). *The poetry of Thomas Hardy*. New York: Columbia University Press.
- Strachey, L. (2016). *Delphi Complete Works of Lytton Strachey (Illustrated)*. Place of publication not identified: Delphi Classics.
- Thorpe, M. (1993). *The Thomas Hardy Journal*, 9(2), 72-73.
- Wells, D. (2014). Thomas Hardy's poetry and international modernism. *The Thomas Hardy journal*, 30, 185-199.
- Williamson, E. (1985). Thomas Hardy's Criticism of the Critics. *The Journal of English and Germanic Philology*, 84(3), 348-363.
- Witek, T. (1990). Repetition in a Land of Unlikeness: What "Life Will Not Be Balked Of" in Thomas Hardy's Poetry. *Victorian Poetry*, 28(2), 119-128.